

BUTLLETÍ

de l'associació cultural catalana als països nòrdics

“les quatre barres”



atta unsar

þu in himinam

weihnai namo þein

qimai þiudinassus þeins

wairþai wilja þeins

swe in himina

jah ana airþai

hlaif unsarana

þana sinteinan

gif uns himma daga

jah aflet uns

þatei skulans sijaima

swaswe jah weis af-

letam

þaim skulam unsaraim

ja ni briggais uns

in fraistubnjai

ak lausei uds

af þaroma utilin.

BUTLLETÍ
DE L'ASSOCIACIÓ CULTURAL CATALANA
ALS PAÏSOS NÒRDICS
LES QUATRE BARRES

Publicació (Tidskrift) : ISSN 0349-6120
Editor (Utgivare) : Les Quatre Barres
Humlegårdsgatan 17 2tr ög
114 46 Stockholm
Suècia
Compte Corrent Postal : 970916-3
(Postgirokonto) Stockholm
Editor responsable : Ramon Cavaller
(Ansvarig utgivare)
Cap de redacció : Ramon Bohigas
(Redaktör)
Maqueta (lay-out) : Jordi Bota
Impressió (Tryckning) : Trycksam AB, Gävle
Subscripció anual : Països Nòrdics, 40 corones
(4 números) altres països, 50 corones
Årsprenumeration : Norden, 40 kronor
(4 nummer) andra länder, 50 kronor
Quota socis de : 75 corones (Butlletí inclòs)
Les Quatre Barres
Medlemsavgift föreningen :
Les Quatre Barres : 75 kronor (med Butlletí)

oooo000oooo

SUMARI 2 1985 - Núm./nr 26, any VIII (årgång 8)

Editorial	3
Correu	4
Notícies	7
Kulturella nyheter från de Katalanska Länderna	10
Möte med Espriu	16
Carta de Dinamarca sobre el Congrés de Teatre de Barcelona	20
Sobre el nom de Catalunya	25
Entreteniments	35

EDITORIAL

A Suècia l'ensenyament de la nostra llengua als fills en edat escolar de catalans és una qüestió que s'ha resolt d'una forma molt elogiable, gràcies a la llei d'ensenyament de l'idioma parlat a la llar, com ja hem remarcat anteriorment en aquest Butlletí.

Molt diferent és la situació en que es troba l'ensenyament del català a les universitats sueques. Mentre que a Uppsala, per exemple, es poden estudiar idiomes com ara el gal.lès, l'única mena d'ensenyament que es dóna de la nostra llengua allà i a algunes altres universitats del país és un breu curs destinat exclusivament als estudiants que fan el doctorat de castellà.

La poca consideració que es dóna al català a les universitats d'aquí és injustificada en comparació amb l'ensenyament que es fa d'altres llengües minoritàries. I més tenint en compte que la nostra llengua, llevat de la part de Catalunya a l'estat francès, és ara oficial a tots els Països Catalans.

R.B.

CORREU

Revistes i publicacions rebudes:

Notícies de la Generalitat, gener-abril 1985

Lluita, núm. 37

Ciència, núms 42-43

La Nova Falç, núms. 51-52

El Xipreret, núm. 61-62

Mai no morirem, del Casal Català d'Angulema, núm. 115

El Clau, Butlletí d'informació interior del Casal Català de Brusel·les

Contacte, de Casa Nostra Land Hessen, Frankfurt

El Manelic, del Casal Català de Montevideo

Butlletí informatiu dels Amics de la Sardana de Cornellà, núm. 52

Veü de l'Exili Català Republicà, núm. 23

Presència, núm. 690

Som i serem, núm. 32

Butlletí del Centre Català de Caracas, Veneçuela, núms. 1, 2

Omnium Cultural, butlletins interiors informatius culturals

El Llamp, núm. 24-27

Nova Veü, núms. 143-145

Menorca Socialista, núm. 50

Quaderns de l'Obra Social, núm. 27

Boletín Cultural, núm. 41, 42, 43

Revista España, Oficina de Informació Diplomàtica, núms. 141, 142

Carta de España, núms. 304-305

Información Cultural, núm. 24

Cartes i circulars:

De la Generalitat de Catalunya:

Programa d'activitats d'estiu per a la joventut

Informació dels serveis als Casals Catalans de tot el món

Informació sobre beques a estudiants estrangers

Sobre difusió a Catalunya de notícies dels Casals

Dúnia Paredes Prat, c/ Real, 41 3er 2a, Mataró, Barcelona, vol mantenir correspondència amb catalans residents a Suècia.

De la Ambaixada d'Espanya

Informació de que obren una oficina d'Agregaduria Laboral

Informació dels plaços de presentació de sol·licituds per subvencions

De la Agregaduria Laboral, sobre trobades de fills d'immigrants

Còpia de la Declaració Institucional contra el terrorisme aprovada pel Parlament Basc

Informació sobre l'exposició a Estocolm de Joan Guinard Ferrer, escultor

Casal de Catalunya, Mèxic, Programa d'actes

Ramon Herrero, c/ L'Alou, 24, Sant Boi de Llobregat, Barcelona vol entrar en contacte amb islandesos, i també amb gent de Noruega, Suècia i Finlàndia.

Casa Nostra, de Winthertur, circulars sobre acte per Sant Jordi

Alianza Popular, informació del cens electoral

Orfeó de Mèxic, invitació a l'Aplec de Primavera

Al Tall, València

Hotel Caleta Park, S'Agaró, Girona, informació d'standard i preus

Mirall de Glaç, publicacions literàries, informació

sobre llibre de Feliu Formosa

Fritid, Estocolm

Auca, Barcelona

Kulturhuset, Estocolm

Ediciones de Nuevo Arte Thor, Barcelona

Vàries circulars d'Invandrarförvaltningen, Estocolm

American Institute for Catalan Studies

Orfeó Lleidetà, XXII Curs Internacional de Música

Fira Internacional de Mostres de Barcelona

Casal de Catalunya de Buenos Aires

Antoni Valldeperes

IX Congrès Internacional de Veterinària, Barcelona

Edicions Polígrafa, S.A.

Agrupació Nacionalista Catalana

Socialdemokraterna i Stockholm

Joan Atcher i Baiona, Manresa, Barcelona, vol intercanviar segells. Adreça: Navarra, 31 3er la



NOTICIES

HOMENATGE PÒSTUM A SALVADOR ESPRIU en la Mansió d'Edsberg, prop d'Estocolm. La nostra Associació, Les Quatre Barres, organitzà un homenatge pòstum al poeta Salvador Espriu, que havia mort a Barcelona el 22 de febrer proppassat.

L'acte va tenir lloc el diumenge 9 de juny, a les 3 de la tarda, en la mansió d'Edsberg, a sollentuna, seu actualment del Conservatori Superior de Música, d'Estocolm.

Una fotografia del poeta, feta per Barceló i ampliada per Francesc Cabrera, una senyera i un ram de roses vermelles presidien l'acte a la gran sala de la mansió. Obri l'acte, amb unes paraules de benvinguda, la nostra presidenta, Maria Rosa Faure de Domènech.

Lluís Solanes, professor auxiliar a la Universitat de Gotemburg, vingut a posta d'aquesta ciutat, va glossar en català l'obra d'Espriu i llegí algunes poesies.

Seguidament, l'actriu Lil Terselius, del Teatre Nacional, va recitar en suec set poesies de l'antologia de poesies d'Espriu, traduïdes per Lluís Solanes i Arne Lundgren.

A continuació, Örjan Ekman, va exposar en suec algunes reflexions sobre l'obra de l'homenatjat (que publiquem en aquest Butlletí).

Ramon Cavaller va fer la presentació dels que llegiren la poesia "Assaig de Càntic en el Temple", en diferents idiomes: Ulrich Frost (alemany), Stephen Coombs (anglès), Emilio Lorenzo (castellà), Meri Helena Forsberg (finès), Jacques Roques (francès i occità), Gabor Harev (hongarès), Jakob S. Jonsson (islandès), Mario Nati (italià), Sander Brauer (neerlandès), Aminda Barata (portuguès) i Lidja Hjarpe (rus).



La part musical de l'acte va ser a càrrec de Josep Ribera, recentment nomenat catedràtic del Conservatori Nacional de Suècia, que al final de la primera i segona part del programa va interpretar al piano obres de Lamote de Grignon, Mompou i Granados. Va resultar un acte digne i emotiu.

Després dels aplaudiments, dedicats especialment als que van contribuir amb la seva actuació a que l'homenatge al gran poeta fos un èxit, el bon grapat d'assistents a l'acte es van traslladar a la planta baixa de la mansió, on Bodil Ceballos, Cap de Serveis, i Joan Casanovas feren els honors oferint un refrigeri i xampany de la casa Codorniu./E.D.

*

ROBERT SEGURA, President del Club Català de Noruega, aprofitant un viatge de turisme a Estocolm el mes de juny, es va reunir a la capital sueca amb alguns membres del nostre Consell Directiu. Durant aquesta trobada informal, Segura ens informà de la situació i activitats del Club a Noruega, i vam tornar a comentar el projecte de que Les Quatre Barres organitzi un viatge a Oslo./R.B.

*

CURSOS DE CATALÀ. Aquesta tardor tornen a començar a Estocolm cursos vespertins de català per adults suecs i catalans. Els interessats poden posar-se directament en contacte amb al professor, Ramon Cavaller. Tel. 08/15 96 72./R.B.

KULTURELLA NYHETER FRÅN DE KATALANSKA LÄNDERNA

Allmänt

1906 ÄGDE den första kongressen för det katalanska språket rum i Barcelona. 1986, åttio år senare, kommer det att anordnas en andra kongress. Medan syftet 1906 var att bestämma en slutgiltig skrivstandard, enhetlig för de tre största dialekterna, koncentrerar man nu diskussionerna kring talspråket och katalanskans överlevnad.

Sammankallningsmötet till kongressen ägde rum den 30 juni vid klostret i Poblet, nära staden Tarragona, en viktig historisk plats från den tiden då de Katalanska Länderna bildade en politisk enhet under samma kung. Vid sammankallningen deltog bl a politiska och kulturella representanter från alla Katalanska Länder. Nytt i kulturella sammanhang var närvaron av kulturrådet från Aragonien. Detta landskap är kastilianskspråkigt men omfattar ett område vid gränsen till Katalonien där det talas katalanska.

Mötets ordförande var Antoni Maria Badia i Margarit, rektor vid Barcelonas universitet. Han framhöll att det litterära språket så småningom har skilt sig från det talade språket, vilket påverkats av spanskan, i en omfattning som är nu alarmerande.

Vid mötet presenterades de sju arbetsutskott som man har bildat inför kongressen. De kommer att syssla med undervisning, massmedia och nya teknologier, sociolingvistik, språkets sociologi, språk och rätt, handlingsätt vid normalisering av det katalanska språkets användning, och språkets historia.

Själva kongressen kommer att äga rum från februari till maj nästa år på olika platser: Lleida (Lérida), Fraga (staden i det katalansktalande område i Aragonien), Balearerna, Barcelona, Perpinyà (den katalansktalande

delen av Sydfrankrike), Andorra (där katalanskan är det officiella språket), València och Alacant (Alicante). Vid sammankallningen i Poblet annonserades att kongressen skall verka för att det framställs en "vit bok" om katalanskans enhet. Anledningen är att vissa grupper i Valencia-regionen menar att deras variant av katalanskan - valencianska - utgör ett annat språk. Lingvisterna menar dock att katalanskan är det enhetligaste av alla romanska språk.



*Logo från den första kongressen
för det katalanska språket, 1906.*

Den "vita boken" om katalanskans enhet ska författas av fem utländska romanister: Guiseppe Tavani (Roms universitet), Philip D. Rasico (Vanderbilt University, Nashville, USA), Max Wheeler (Liverpools universitet, England), Joseph Gulsoy (Torontos universitet, Canada) och Georg Kremnitz (Münsters universitet, Västtyskland)

*

ETT KATALANSKT BIBLIOTEK MED 20.000 BÅND invigdes nyligen vid Frankfurts Universitet av kulturrådet i

Kataloniens autonoma regering, Joan Rigol, i samband med de "katalanska kulturdagarna" som anordnades i staden. Med sin storlek kommer detta bibliotek att innehålla den största samling böcker på katalanska som finns utanför Spanien.

I Tyskland har intresset för det katalanska språket varit stort sedan länge. Utgivning i landet av litteratur översatt från katalanskan eller av böcker om katalanska ämnen är också ansevärd och omfattade över 40 titlar bara under 70-talet.

Initiativet till detta katalanska bibliotek togs 1981 av Till Stegmann, lärare i språkvetenskap vid Frankfurts universitet. Sedan dess har Föreningen Katalanska Bokförläggare i Barcelona årligen givit bidrag till biblioteket genom att skänka de katalanska böcker som har visats på Frankfurts bokmessa.

*

Böcker

SAMTIDIGT SOM POETEN SALVADOR ESPRIU, avliden i februari i år, hyllades i Barcelonas konserthus av intellektuella från alla Katalanska Länder och av Kataloniens politiker, gavs hans samlade dikter i poetens slutgiltiga version ut (Clàssics del segle XX, Edicions 62). Hans prosaverk presenterades i juni för läsarna och massmedia i Barcelona i en ny tvåspråkig samlingsserie på katalanska och spanska av bokförlaget Llibres del Mall. Det är en viktig händelse i den spanska bokvärlden eftersom Esprius verk fortfarande är föga kända bland spanskspråkiga läsare - även i intellektuella kretsar där det finns intresse för hans författarskap - beroende på att så lite av hans produktion har funnits översatt till spanska.

Det har hunnit komma ut en biografi av Espriu efter hans bortgång i år. Boken heter "Salvador Espriu: Itinerari personal" (Salvador Espriu - personlig väg), utgiven av Editorial Empúries. Författaren Antoni Batista har

använt intervjuer som han tidigare gjort med Espriu och dennes vänner som grundmaterial till boken. Om Esprius verk finns redan utgiven J.M. Castellets essä "Iniciació a la poesia de Salvador Espriu", Edicions 62, Llibres a l'abast.

*

BIBLIOTECA DE CULTURA CATALANA skall en ny bokserie heta med katalanska författare översatta till spanska, som förlaget Alianza Editorial i Madrid kommer att starta inom kort. Den skall vara helt ägnad åt versioner på spanska av kända klassiska och moderna katalanska verk. Den första titeln i serien blir "Lo Somni" (Drömmen) från 1399 av Bernat Metge. Det anses vara det bästa verket av denne författare, vars prosa betraktas som mönsterbildande i klassisk katalansk litteratur. Andra medeltida klassiker från de olika Katalanska Länderna som skall ges ut i serien blir Ramon Llull, Ausiàs March, Joanot Martorell, Francesc Eiximenis, Jaume Roig och de fyra stora krönikorna om kungadömet Katalonien-Aragonien. Bland moderna katalanska författare kommer det i serien att ges ut titlar av Joan Maragall, Santiago Rusiñol, Josep Maria de Segarra, Josep Carner, Prudenci Bertrana, Josep Plà, Jaume Vicens Vives, Jacint Verdaguer, Narcís Oller, Gaziel, Llorenç Villalonga, Mercè Rodoreda, Pere Calders och Joan Perucho. Flera av böckerna i serien finns redan sedan länge översatta till spanska. I flera fall kommer man dock att göra revideringar eller nyöversättningar.

*

Musik

ÖVER 100.000 PERSONER lyckades sångaren Lluís Llach locka till sin senaste konsert på Barcelonas fotbollstadion den 6 juli. Publikciffran är rekord i de Katalanska Länderna och i övriga Spanien och ett tydligt uttryck för den katalanske sångarens popularitet bland hemma publiken.

Tidigare i år har han framträtt i Paris och Madrid, också där med stor publikframgång. I Paris gav Lluís Llach flera konserter i Théâtre de la Ville som fylldes helt vid varje föreställning. Det är tio år sedan han uppträdde i Frankrikes huvudstad och den femte gången han gör en överväldigande succé bland åhörarna.

En annan framgång som han fick i Frankrike i år är priset Charles Cros som han erhöll för sin LP "T'estimo". Priset utdelas av Akademien med samma namn i Paris till fjolårets bästa internationella skiva. Juryn består av 40 medlemmar - tonsättare och musikkritiker i fransk press - som värderar grammofonskivorna utgivna under föregående år. Det är andra året i följd som en artist från de Katalanska Länderna erhåller priset. Maria del Mar Bonet fick det 1984.

Denna sångerska från Mallorca är, jämte Lluís Llach, en av de mest populära artisterna i de Katalanska Länderna. Nyligen presenterade hon i Frankfurt sin senaste LP "Anells d'aigua" (Vattenringar) där hon bl a sjunger några sånger till ackompanjemang av en folkmusikgrupp från Tunisien. Den arabiska musiken har även historiskt påverkat Mallorcas sångtradition, vilket alltid har varit märkbart i Maria del Mar Bonets sångsätt.

R.B.



Els riuquets de Valls fent un castell a Vilafranca del Penedès.

MÖTE MED ESPRIU

Vi återger här Örjan Ekmans anförande vid högtiden som Les Quatre Barres anordnade till poeten Salvador Espriu minne, på Edsbergs Slott den 9 juni i år.

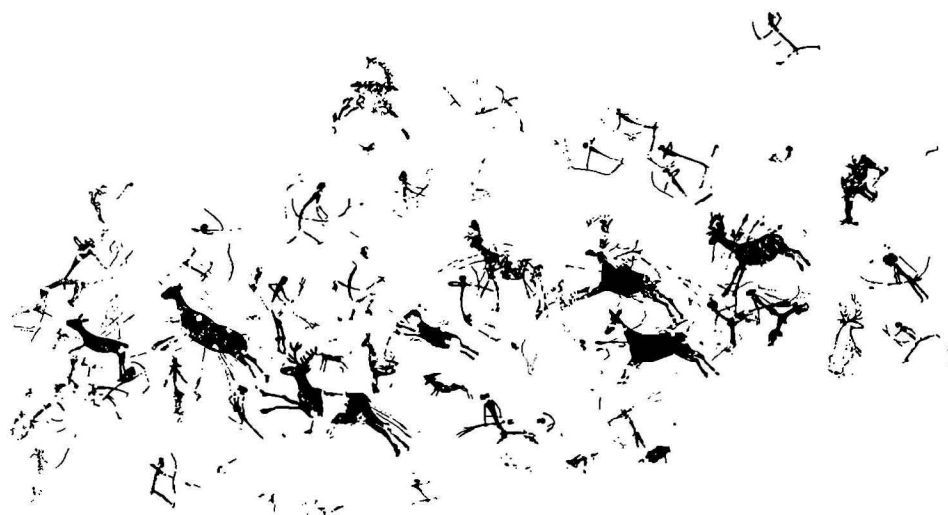
Ett av vänskapens uttryck är att bjuda till fest. Idag känner jag mig bjuden till fest för att som svensk få vara med och hylla Salvador Espriu och för att bättre lära känna era rötter som katalaner. Det betyder kanske nya perspektiv för mig; en möjlighet att upptäcka nya fönster i mitt eget hus.

Kulturutbyte är ett stort och stelt ord. Vad det handlar om är att skänka ett broderfolk något av sitt eget. Idag är Espriu katalaners gåva till oss svenskar - för några veckor sedan hade vi glädjen att bjuda på svensk scenkonst i Barcelona, då Ingmar Bergman gästspelade där med sin uppsättning av Kung Lear. Dessa gåvor öppnar nya perspektiv. Kanske är det just genom konsten som vi lär känna varandra och kommer varandra närmare, genom musiken, måleriet, filmen, språket, dikten.

Att idag inför er få säga några ord om Espriu är en ära och en glädje. Jag talar inte som expert på Esprius diktning, bara som en vän av katalansk kultur.

Espriu skriver om poesins och språkets makt som betvingar en verklighet vilken han tecknar i mörka färger: döden, blodet, smärtan, gråten, ropet.

"Då när blodet
i vrede sprids genom röda mörker
blir jag återupprättad, människa alltigenom,
och över mina läppar kommer,
ur vrede födda, ur barmhärtighetens leende,
några få bräckliga, lysande
ord av sång,
som till slut öppnar en enda utväg för mig.
(från Final del laberint)



Esprius eget språk, katalanskan, blev ett förbjudet språk under Francoregimen. Det folk som var hans berövades delar av sin kulturella identitet. Inbördeskrigets fador, Francoregimens förtryck, undertryckande av den katalanska kulturen är bakgrund och stämningsslag i mycket av det Espriu skriver. För oss svenskar gäller det att lyssna extra uppmärksamt på dessa smärtans skrin. Ett och ett halvt sekel av fred i Sverige är en

gåva att tacka för, men också en fara som kan skapa illusioner och främlingskap för andra människors erfarenheter. Att tränga in i andra människors villkor kan fördjupa synen på vår egen verklighet.

Det skulle vara intressant att jämföra olika teman i katalansk och svensk diktning, t ex naturen eller dödsmotivet. Hos Espriu finns hela den typiska medelhavsnaturen, det katalanska landskapet - cypressen, sandjorden, havet, olivlunden, vingården, torkan. Och djuren - oxen och falken. Men jag undrar, finns här inte en skillnad mellan Esprius syn på naturen och den som finns i många svenska dikter. I Esprius landskap finns människan alltid i centrum, naturen är bakgrund och symbol och förstärker själens smärta eller befrielse. I svensk lyrik är naturen oftast huvudpersonen, något i sig, nästan besjälät.

Döden är alltid närvarande hos Espriu och där finns en grundläggande stämning av rädsla för döden - timor mortis. Inte ens i "Setmana Santa" bryts dödens udd.

"Högt uppifrån
såras han
av blicken.
Dagen bräcker,
hanen gal."

Esriu är uppvuxen i en katolsk miljö. Den katolska påskliturgin kulminerar i ropet "Resurrexit", Han är uppstånden. Dödens udd är bruten. Men inte så hos Espriu. Han tycks stanna vid korset. Om vi söker döden hos svenska diktare tror jag att vi ofta finner den beskriven i mjukare, försonligare bilder, som t ex hos Bo Setterlind.

Det gick en gammal odalman
och sjöng på åkerjorden.
Han bar en frökorg i sin hand
och strödde mellan orden
för livets början och livets slut
sin nya fröskörd ut.
Han gick från soluppgång till soluppgång.
Det var den sista dagens morgon.
Jag stod som harens unge, när han kom.
Hur ångestfull jag var inför hans vackra sång!
Då tog han mig och satte mig i korgen
och när jag somnat, började han gå.
Döden tänkte jag mig så."

(Dikter från San Michele, 1954)

Perspektiven är olika, men båda är sanna. Livet är större än våra enskilda bilder. Ur mitt svenska perspektiv känner jag att Espriu kan vidga och berika vårt synfält.

Och därmed vill jag tacka Les Quatre Barres för dagens poetiska initiativ.

ÖRJAN EKMAN

CARTA DE DINAMARCA
SOBRE EL CONGRÉS DE TEATRE DE BARCELONA

Del 19 al 25 de maig vaig ésser a Barcelona pel "Congrés Internacional de Teatre a Catalunya". Sóc actriu d'un teatre de Dinamarca, Teatret La Luna, i hi vaig participar com a tal. Volia escoltar i explicar el que s'esdevé en el teatre a diferents llocs del món.

El títol: "Espais de relació entre les dramaturgies d'àmbit restringit i les dramaturgies majoritàries" no explicava massa on es volia arribar amb el congrés. Quin tema no podria incloure's sota aquest títol, quan es parla de teatre?

Però vaig veure a la llista de conferenciants: Eugenio Barba, Lecoq, Tanakas, Ashley, Wilson, Lurie i altres... i vaig observar que s'anaven a fer bones representacions: Ingmar Bergman: Kung Lear, Jacques Lecoq, Keersmaeker: Rosas Danst Rosas, Els Comediants: Dimonis, Albert Vidal: L'home urbà...

Vaig pensar: és interessant! Me n'hi vaig!

El primer dia ja es va fer evident que seria difícil de comprendre les conferències. Les vaig seguir en anglès, però els intèrprets simultanis eren tan deficients i la tecnologia tan dolenta, que després d'un parell de conferències ja estava marejada d'intentar d'entendre les traduccions i de voler ometre les pertorbacions i altres sorolls desagradables de l'auricular.

El breu temps de les conferències (màxim 1 hora a cada conferenciant) significava que cada dissertació era

extremadament comprimida, és a dir, que no hi havia temps per aprofundir res.

Cada un dels temes era prou ampli per parlar-ne durant uns quants dies, però aquí es tractava per tant de 45 a 60 minuts.

Bé, però això es solament un aspecte de la qüestió. Un altre completament diferent és: Per a qui es va arranjar realment aquest congrés? Era per a tots els teatres del món? - o per a alguns d'ells? Era per Barcelona? - per al Consell municipal? - o per a l'alcalde? o era per al teatre de Catalunya?



La façana tenia un darrera. Aquesta bonica façana, que envoltava tot el congrés. Tot era molt professional. Es podia quasi creure que era un congrés del Banc Mundial. Jo crec, --o confio-- que tots els que van participar en el congrés lluiten --en el seu país, a la seva manera-- pel teatre, o per la cultura en un sentit ampli. Per als

participants amb els que jo vaig parlar, es tracta d'una lluita diària per a sobreviure amb el seu teatre, tant si s'és actor, instructor, autor dramàtic, poeta, professor, etc. La lluita pot estar dirigida contra moltes coses: un sistema polític, opressió religiosa, opressió artística, etc., però en comú hi ha: manca de diners. La lluita pel pa de cada dia, o més ben dit: diners per a produir i desenvolupar.

Com a participant en el congrés això quasi es podia oblidar. Tan luxós era tot, amb recepció a l'ajuntament, amb ells, els que havien de donar conferències, allotjats als millors i més cars hotels amb una suite sencera per cadascú, quan haurien pogut dormir feliçment en un hotel a meitat de preu; amb homes i dones en luxosos uniformes, quasi amagats per gegantesques decoracions de flors. Menjars per mils de persones. No es estrany que hom anés a pensar en el Banc Mundial.

.... I nosaltres com participants vàrem pagar una quantitat quasi simbòlica.

He sentit dir xifres tan altes, que a penes goso citar-les aquí, però més de cent milions de pessetes ha costat aquest congrés a Catalunya. I d'on s'han tret els diners? No del pressupost dels militars i tampoc del pressupost per a construir més autopistes i aeroports. No, els han tret veritablement del pressupost per a cultura.

Imagineu-vos quantes representacions es podrien haver comprat per tots aquests diners. Puc figurar-me que durant molt temps en les diverses comissions de cultura i economia podran excusar-se, amb "malauradament no hi ha diners per representacions teatrals, perquè el congrés va ésser tan car".

I a causa del molt petit intercanvi de grups de teatre

entre les provincies: els grups catalans actúen a Catalunya, els andalusos a Andalusia, etc. És al cap i a la fi els grups catalans els que reben.

Entre els grups catalans hi ha hagut una oposició enorme contra el congrés, però no se n'ha parlat massa mentre se celebrava. Quan un participant (un actor català) finalment l'últim dia durant del que se'n deia un "debat" va explicar una mica la catastròfica situació econòmica dels grups catalans, i va criticar el congrés, li van tancar la boca.

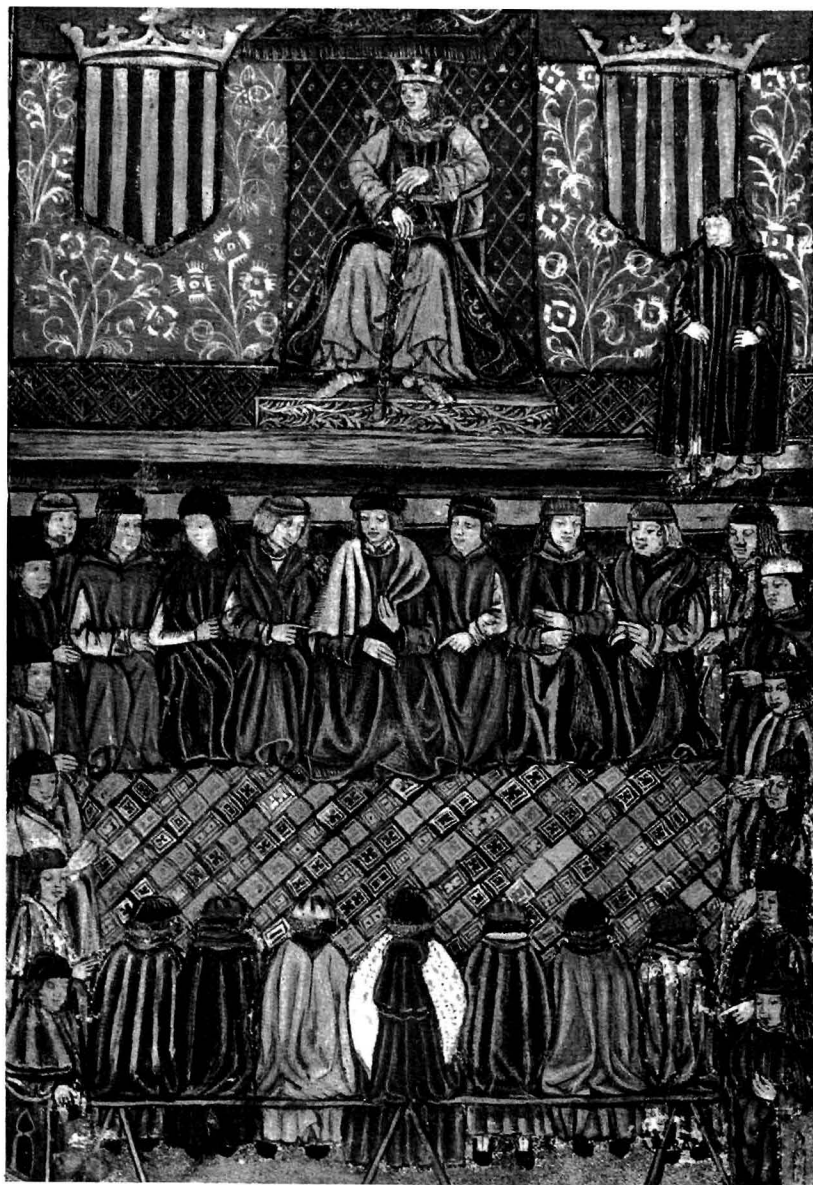
"Congrés Internacional de Teatre a Catalunya":
un projecte de prestigi per a la ciutat de Barcelona!!!

I això que no m'he preocupat de citar altres problemes com que es va deixar representar teatre negre, es a dir teatre africà, amb 4 blancs i 1 negre!!!

Amicalment,

JYTTE HOLST ANDERSEN
Teatret La Luna

Traducció del danès: Ramon Bohigas



*Miniatura de 1242 de Jaume I, rei de Catalunya-Aragó,
presidint les corts del regne.*

SOBRE EL NOM DE CATALUNYA

La vida del nostre temps, marcada pels mitjans informatius: publicacions impreses, ràdio, televisió, cintes magnetofòniques i magnetoscòpiques, no ens deixa, en general, massa temps, per obtenir, apart de la informació, un veritable coneixement de les moltes matèries de les que tenim referència, ni per viure la nostra existència de tal manera que ens sigui possible d'assolir la saviesa natural dels nostres avis arrelats a la terra. Ells sabien instintivament que volia dir ésser "gent catalana". Avui, malgrat tota la nostra informació sobre tantes coses i que sabem positivament que el concepte "gent" ens identifica com a membres d'un col·lectiu de persones, ja no és tan clar el que vol dir el qualificatiu "catalana" d'on ve i perquè el tenim. Per a tractar de saber-ho hem d'interrogar la història i inferir de la toponímia, els costums i altres signes les conseqüències que d'ells derivin plausiblement.

A fi de situar el tema, exposaré, en primer lloc, el que ens diu l'edició ampliada, a cura de Miquel Coll i Alentorn, del RESUM D'HISTÒRIA DELS PAÏSOS CATALANS del Prof. Ferran Soldevila, abans de revelar una conjectura eixida de les observacions fetes durant una llarga residència a l'Anatòlia, per referir-me després a la tesi CATALUNYA = GOTLÂNDIA, ja que el nostre Butlletí es publica a Estocolm i crec que es pot afirmar que hi ha una component cromosomàtica nòrdica en la nostra etnogènia.

I. L'etimologia del nom de Catalunya

L'esmentat RESUM D'HISTÒRIA ens diu textualment: "Per explicar la procedència del mot Catalunya, han estat

ideades diverses teories. Una de les que han gaudit de més predicament el suposa derivat de Gotolàndia, país dels Gots, recalcant-se en el fet de la denominació de Gòtia a la regió rossellonesa-llenguadociana, i en l'existència de dues regions veïnes d'aquests noms a Escandinàvia. Una altra teoria suposava que a causa de la gran abundor de castells que hi havia al nostre país en els primers temps de la Reconquesta, el nom de "castlans" o "catlans", que es donava als qui en tenien encomanat algun, s'estengué a tots els habitants del territori, i que de "catlà" va derivar del mot "català", i d'aquest, el nom de Catalunya. Recentment ha estat posada en valor la teoria que col·loca l'origen del mot "catalans" en una metàtesi de "laketans", nom d'una de les tribus principals del nostre país. Es tracta d'una denominació, inicialment erudita, concebuda a Itàlia. Més recentment encara, ha estat suggerida la possibilitat que el nom de Catalunya provingués de "Càlat-Taluniya" (castell de Taluniya) que seria el nom que els sarraïns haurien donat a Montsó i haurien aplicat després al país situat més enllà d'aquesta localitat de la vora del Cinca. Trobem ja els noms de Catalunya i de catalans en un poema pisà en llatí del segle XII, escrit poc després del 1115, que descriu i celebra la conquesta de Mallorca i Eivissa pels catalans i els pisans, sota el comandament del Comte de Barcelona Ramon Berenguer III, anomenat "catalanicus heros" i "dux catalanensis". En un document carcassonès sense data, però que pot atribuir-se al 1107 o al 1112, apareixen ja els mots "Catalan" com a cognom i "de Cataluign". Darrerament hom ha cregut trobar testimonis escrits de l'existència del nom de Catalunya al començament del segle XI".

Amb aquesta transcripció de l'esmentat RESUM D'HISTÒRIA DELS PAÏSOS CATALANS queda palesa la varietat de suposicions i per tan l'incertesa regnant.

II. CATA-IONIA = CATALONIA (?)

Com es justifica aquesta suposició? En tot cas, les paraules claus són: Sardes, Focea, Frigia, IONIA (JÒNIA), Pirineu. Totes elles tenen relació amb l'Anatòlia o amb la llengua de IONIA (JÒNIA). varietat de la grega clàssica, i totes elles tenen un fil conductor que les vincula amb Catalunya.



Trient visigòtic de Leovigild, amb VARCINONA.

Entre altres assentaments mediterranis de ponent es poden anomenar: Massalia (Marsella), Empúries, Nikaia (Niça), Olbia i Antípolis, que foren colònies fundades pels habitants de PHOKAI (Focea), població que es trobava on avui existeix la ciutat de Foça, en l'Anatòlia, que en llengua turca es pronúncia "Fotxa" i és port sobre la mar Egea. Les gents de Phokaia pertanyien a la lliga iònica. Aquesta unió estava integrada, segons diu Herodot en la seva història, per dotze ciutats: Milet, Mirus, Priene, Efès, Colofó,

Lebedus, Teos, Classomenes i Focea, anat del sud cap el nord, essent doncs aquesta darrera la més septentrional. Ultra les anomenades existien Samos i Quios en les illes homònimes i Eritrea en terra ferma. Aquestes ciutats que eren orgulloses de la seva condició de iòniques fundaren un temple dedicat a Posidó, el Panionium, a la part que es troba al nord de Micale on s'aplegaven per a les seves comuns activitats religioses. Tots sabem que la seva cultura és la base on reposa la civilització occidental. Però, la seva situació geopolítica era precària, això i les necessitats de l'intercanvi comercial portaren a les gents de Focea a fundar Marsella prop de l'any 600 a.J.C. i en dates voreres les altres colònies occidentals ja dites, és a dir, a crear una nova IONIA de Ponent.

Ara bé, sabem amb certesa que ANATOLIA, on es trobaven les dotze ciutats paniòniques vol dir el llevant $\alpha\mu\alpha\tau\omicron\lambda\iota\chi\acute{o}\varsigma$ de $\acute{\alpha}\mu\alpha$ = llevar-se, aixecar-se. $\kappa\acute{\alpha}\tau\alpha$ (cata) és el concepte oposar i dona $\kappa\alpha\tau\acute{\alpha}\delta\acute{\upsilon}\omega$ = anar un astre al ocàs. És doncs pensable que la Iònia del Ponent fos la CATAIONIA. Malauradament l'obra que ens ho podria confirmar, "l'Oceà" de Pytheas, no ens ha arribat. Sabem de la seva existència i dels seus viatges (325 a.J.C.) per altres autors. Entre ells Rufinus Festus Avienus, historiador romà del segle IV A.D. que en "De Ora Maritima" ens relata les navegacions de Pytheas de Marsella al voltant de la Pell de brau i que pot ésser la nau toqués Escandinàvia, i.e. "Thule" (Islàndia o Noruega). Sobre aquest tema existeix un estudi fet per Arwidssona Uppsala.

Phokaia, fou destruïda pel persa Harpagos (segle VI a.J.C.) per primera vegada ... i més tard 1307 A.D. per la Companyia Catalana.

Segons ens diu Pierre Grimal (Història Universal, T. 7)

a Empúries i a tot el rera país del golf de Roses habitat pels indicetes era emprada la llengua grega. Cal recordar que Roma en les seves lluites amb els ibèrics envià el Cònsol Cató que, en desembarcar a Empúries hagué de començar les hostilitats amb els naturals de la península. Aquesta elecció del lloc de desembarc evidència les relacions especials dels iònics del ponent amb la Ciutat Eterna. Durant la dominació de Roma les llengües grega y llatina eren coetànies i el llatí es veié influenciat a l'Empordà per les peculiaritats fonètiques iòniques i és ben veritat que els empordanesos d'avui tenen un parlar diferenciat.

Per finir aquesta primera part deixo lliurat al lector a la seva imaginació en assenyalar que Phokaia tenia estretes relacions amb Sardes, capital de Lídia, la ciutat del Rei Cresus i que cerqui una assonància fonètica amb una manifestació de l'art de Terpsicore, musa de la dansa, pròpia de l'Empordà, amb el nom de la dita capital anatòlica: La distància entre ambdues ciutats és d'un centenar de quilòmetres.

Herodot en la seva Història ens diu: "Els homes de Phokaia i de Teos foren els únics de Iònia que varen preferir l'exili a l'esclavatge al caure les seves ciutats en mans de Pèrsia" i els seus hereus són els nostres coterranis de l'Empordà, terra d'artistes i poetes, que sembla portar encara una espurna del llum espiritual de la Iònia clàssica. Aquest i aquells duïen barretina (gorra de Frígia) i avui encara a l'Anatòlia es ballen dances que recorden "la magnífica anella" de la nostra sardana. És casualitat que els cims més alts de Catalunya siguin en una serralada que porta un nom, que és sense dubte hel·lènic, Pirineu ($\pi\acute{\upsilon}\rho$, foc), ($\nu\acute{\epsilon}\omicron\varsigma$, nou)?

El meu propòsit en escriure aquestes ratlles és

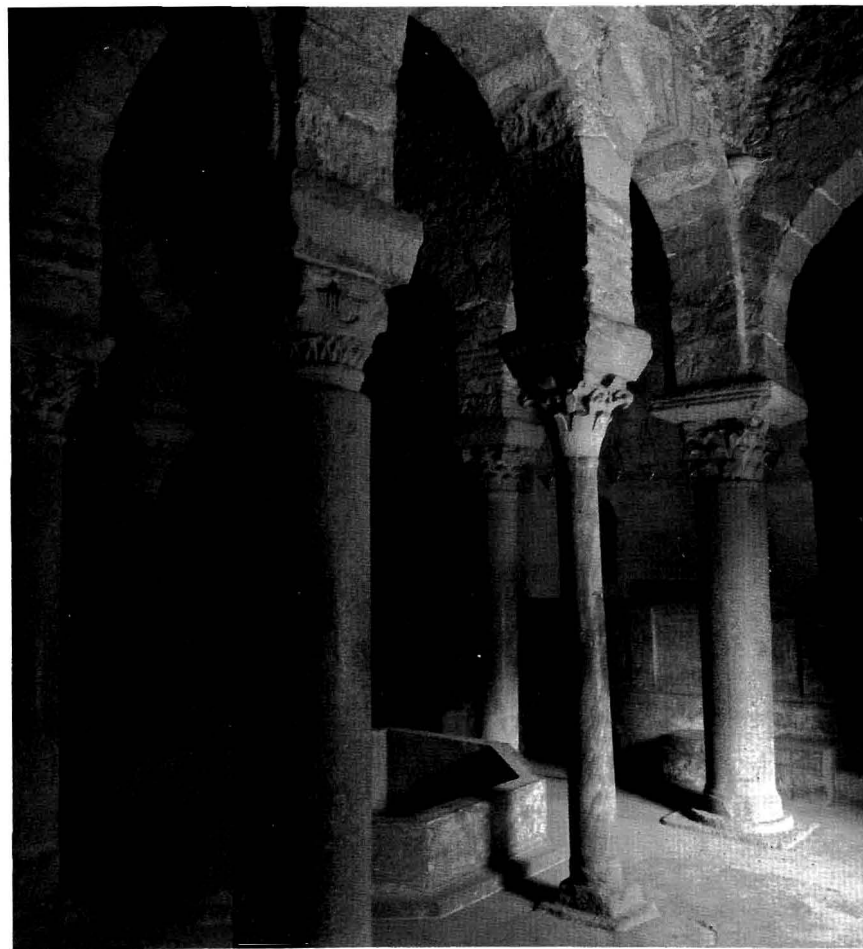
plantejar l'interrogant que els esmentats signes comporten.

III. Gotalàndia = Catalunya

En la seva edició esmenada (1979-1981), la monumental obra MEYERS EZIKLOPÄDISCHES LEXIKON, que consta de 25 volums i que és arreu considerada com una autoritat en matèria lexicogràfica, sota el títol KATALONIEN, (Tom 13, J-Km) diu: "Durant l'emigració dels pobles entraren allí els entràren allí els ALANS, el 409, que els visigots tingueren d'empaitar el 415: del nom d'ambdós pobles surgeix el nom KATALONIEN (Got-Alanien)". (1).

L'autor Herwig Wolfram, en el seu llibre GESCHICHTE DER GOTEN, després d'historiar a la nova "pàtria Gothorum" estat que tingué a Tolosa com a capital, amb honradesa professional, es refereix a una indicació de Mr. Tom Bisson de la Universitat de Califòrnia sobre el que diu Monsieur Pierre Bonnassié en la seva obra LA CATALOGNE DU MILIEU DU DIXIÈME A LA FIN DU ONZIÈME SIÈCLE, publicat a Toulouse, Département d'Haute Garonne, França. Segons aquest "La Catalogne espagnole" no és seguretat cap Got-Alanien, sino que vol dir simplement país de castells. Seria doncs una "Castella" o una "Burgundia". Pels que tinguin interès en aquesta opinió poden cercar el seu treball a: Université de Toulouse-Le Mirail. Publications Série A 23. Per la meua part dic que després de Tolosa, Narbona i Barcelona fòren capitals de l'estat gòtic. També Toledo en unificar-se la Península, primer parcialment i després quasi totalment.

Per a remarcar el caràcter gòtic de les terres catalanes ve a punt dir ací que la seca de Barcelona va encunyar monedes gòtiques sota els reis Leovigild, Recared, Liuva II i Witeric (580-699) i d'Egica i del seu fill Witissa (687-702). El trient de Leovigild porta l'inscripció VARCINONA.



Interior del Baptisteri de Sant Miquel d'Egara. D'origen visigòtic, restaurat a l'època carolíngia i novament a principis del segle XX per Puig i Cadafalch.

Ataulf establí la seva seu a Barcelona l'any 415: Catalunya, el territori que avui anomenem el Principat, quedà dividit entre gots i romans, ocupant aquests del Llobregat a l'Ebre, aquells del Pirineu al Llobregat. Barcino "cap i casal" de la terra era Gòtica: en el seu barri antic trobem pedres amb inscripcions gòtiques, en la seva catedral és resava en llengua gòtica. Tal cop la dissortada Gal·la Plàcidia ho feu i dels seus llavis sortís el, Parenostre tal com veieu a continuació, en ésser assassinat el seu marit Ataulf en les cavallerisses palatines, doncs ella coneixia la llengua gòtica i el seu matrimoni era el signe visible d'una política que cercava l'apropament dels Gots amb Roma:

atta unsar	þana sinteinan
þu in himinam	gif uns himma daga
weihnai namo þein	jah aflet uns
qimai þiudinassus þeins	þatci skulans sijaima
wairþai wilja þeins	swaswe jah weis af-
swe in himina	[letam
jah ana airþai	þaim skulam unsaraim
hlaif unsarana	ja ni briggais uns
	in fraistubnjai
	ak lausci uns
	af þamma ubilin.

La llengua del text precedent presenta similitud amb la parla de la regió del Göta älv, riu emissari del llac Väner que porta les seves aigües al braç de mar anomenat Categat, en la regió sudoccidental de Suècia.



Fíbula visigòtica testimoni de l'art germànic zoomòrfic. Segle VII, Terrassa.

En addició cal dir que sota el Rei Teudisel, Barcino fou capital de la monarquia visigòtica peninsular.

Pel que heu llegit crec que no es pot dubtar d'una component nòrdica en la nissaga dels catalans, que s'ha manifestat en les seves obres d'orfebreria, en particular, i en les artístiques en general. Un hebdomadari angloamericà de molta circulació en un treball dedicat a les minories europees deia dels catalans que "eren uns nòrdics que s'havien perdut en el sud". Demano perdó als molts matrimonis d'escandinaus amb catalans si amb el que he dit faig perdre una mica d'exotisme als seus consorts, però, estic segur que les afinitats espirituals de llurs pàtries assegura l'entesa d'aquestes unions, tal volta per un cert parentiu cromosomàtic o tan sols es deu a l'acció còsmica de l'amor que és la quinta força de l'univers últra les quatre de que ens parlen els savis de la ciència nuclear i atòmica.

Per cloure aquestes ratlles assenyalo que Guillem el Gran, Comte de Narbona i Marquès de Gothia (755-812), comandant de la marca cispirinenca (790), reconquerí Barcelona que estava en mans dels sarraïns, l'any 801, amb la gent del seu marquesat. Deslliurada Barcelona i com part del Marquesat de Gòtia integra el "comitatus Barcinonensis" que és governada pel visigot Berà, sota la sobirania de Lluís el Pietós, (778-840).

BIBLIOGRAFIA

1. Akurgal, Ekrem: Ancient Civilizations and Ruins of Turkey. 5 Ed. Istanbul, Haset Kitabevi, 1983.
2. AVIENUS, Rufinus Festus: Oda Maritima. Ed. Holder. Innsbruck 1887.
3. BIBLIOTHECA ARCHEOLOGICA: Colonia Iulia Augusta Peterna Favencia Barcino. Instituto Español de Arqueología. Consejo Superior de Investigaciones Científicas. Madrid, 1964.
4. ECCO, Umberto: Signo. Ed. Labor. Barcelona, 1976.
5. FERRAN SOLDEVILA: Resum d'Història dels Països Catalans. Edició ampliada a cura de Miquel Coll i Alentorn. Ed. Barcino, Barcelona 1974.
6. GRIMAL, Pierre: Fisher Weltgeschichte. Tom 7. Der Aufbau des römischen Reiches. Die Mittelmeerwelt im Altertum. Frankfurt/M., 1982.
7. SCARDIGLI, P.: Die Goten. Sprache und Kultur. Beck. München 1973.
8. SCHREIBER, H.: Auf den Spuren der Goten. List, München 1977.
9. WOLFRAM, Herwig: Geschichte der Goten. Beck. München 1979.

Diccionaris:

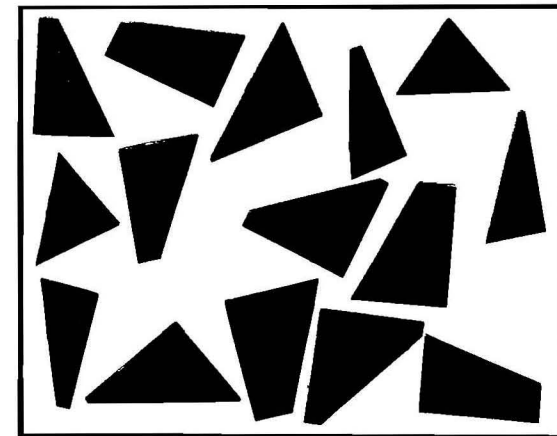
- Der Grosse Brockhaus, Wiesbaden, 1952/1957.
Nouveau Larousse Universel. Paris, 1969.
Meyers Enzyklopädisches Lexikon. Bibliographisches Institut. 1979/1981.

ENTRETENIMENTS

EMBOLIC DE LLETRES

S	T	O	K	A	L	M	A	R	V
O	R	E	D	L	U	N	D	H	Ä
M	A	L	M	Ö	L	I	N	D	S
A	L	E	N	R	E	H	I	S	T
G	E	U	M	E	Å	C	L	O	E
G	Ö	T	E	B	O	R	G	L	R
A	S	B	O	R	Å	S	E	N	Å
F	O	R	M	O	T	A	L	A	S

Cerqueu onze ciutats sueques escrites en suec.



Trobeu la que no te parella